

BAS HEIJNE

Onrust

Vorig jaar zomer haalde ik mijn spaargeld weg bij ABN Amro - uit protest tegen de loonsverhoging van twintig procent voor de top van de bank. En ook vanwege het opzichtige toneelstuk van de minister van Financiën, Jeroen Dijsselbloem, die toen voor de camera suggereerde dat hij door het nieuws was overvallen („ik baal ervan”), terwijl het van tevoren keurig met hem was afgekaart. Niets ergers dan gesticuleerde morele verontwaardiging.

Als de politiek zich machteloos toont, schreef ik, moet de consumptie maar in actie komen - wat in sommige kringen werd opgevat als een oproep tot een bankrun. Ook bij de Bank zelf, be-greep ik later; even had men zich daar zelfs afgevraagd of ik niet vervolgd kon worden.

Ik kan mijn actie van vorig jaar iedereen van harte aanraden. Ik heb er nog geen moment spijt van gehad.

Want nog geen jaar later heeft dezelfde mentaliteit ABN Amro volledig in het ongereede gebracht, met de minister erbij. Dit keer liet de kwestie van met belastinggeld betaalde loonsverhogingen zich niet langer Zalmiaans weglachen. Dijsselbloem herhaalde zijn toneelstukje, maar ineens geloofde niemand hem meer.

Dus: beursgang uitgesteld, salaris teruggegeven, de verantwoordelijke commissaris af door de zijdeur. Wat bedoeld was als on-verstaanbare volharding van bankiers die weten hoe het spel wordt gespeeld, ziet er ineens uit als hopeloos geklungel.

Het lijkt me onbestaanbaar dat deze Raad van Commissarissen de beursgang nog gaat meemaken. Donderdag verklaarde de premier Rutte dat zijn vertrouwen in de top van de bank „oververminderd groot” is. Dat staat gelijk, weten we sinds de affaire-Verheijen en het bonnetje van Opstelten, aan een kus des doods.

Dit keer liet de kwestie rond de loonsverhogingen zich niet Zalmiaans weglachen

Wat veroorzaakt al dat geklungel, dat verbluffende mismanagement? Het is de hoogmoed van mannen die zo goed denken te weten hoe het spel wordt gespeeld, dat ze niet in de gaten hebben wanneer de regels van het spel veranderd zijn.

Wat dat betreft was het interview met commissaris Peter Wakkie in deze kramt het omslagpunt - bedoeld als eigenzinnige exercitie van een briljante geest die het omwetende volk wel zou uitleggen hoe ongelofelijk terecht die ton extra voor het bestuur was: ze hadden immers hun stinkende best gedaan en waren al enorm inschikkelijk geweest („In werkelijkheid hebben ze dus 1,5 miljoen laten liggen”).

Er was, zei Wakkie, natuurlijk wel commotie verwacht, maar niet zo veel. Vorig jaar was het rumoer immers gewoon weer verdomd. En zo hoorde dat ook te gaan, al die Twitter-emotie verdwijnt als sneeuw voor de zon.

Want dat is nog altijd het schema in zulke hoofden: het publiek bestaat uit jaloezse sukkeles zonder verstand van zaken, die niet begrijpen hoe de boel echt in elkaar steekt. Al en toe moet je een verzoenend gebaar maken, lippendienst bewijzen aan opgewonden populist. Vervolgens ga je gewoon je gang.

Een paar uur na publicatie van het interview trad Wakkie af. Immiddels hebben de betrokkenen wel in de gaten dat het spel anders gespeeld wordt. Maar hoe? Dat besef leidt tot een bijzonder soort schizofrenie.

Bij *De Wereld Draait Door* zag je het mooi geïllustreerd door Jort Kelder, die zijn kritiek op de knullige gang van zaken bij ABN Amro bleef afwisselen met vreemde, Tourette-achtige oprispingen over typisch Hollandse afgunst jegens mensen die groot geld verdienen. Wat was het nou, Jort, terechtte opstand tegen een verdorven mentaliteit of de rancune van arme sukkeles?

Dezelfde gespletenheid klonk door in de reactie van Mark Rutte. De beursgang was terecht even uitgesteld, verklaarde onze premier, want er was „onrust” ontstaan. Die salarisverhogingen waren „niet verstandig - het zijn karige tijden”. Maar: „Mijn partij staat wat meer ontspannen ten opzichte van hoge salarissen.”

Vóór de aanslag op de MHP stond Rutte ook ontspannen tegenover het Rusland van Poetin - net als ABN Amro, die onverdroten in dubieuze Russische zaken ging. Vóór talloze affaires rondom VVD-bestuurders stond zijn partij ook heel ontspannen tegenover onverantwoorde declaraties en vriendjespolitiek. Ook in deze affaire moet moreel besef kennelijk vanuit de publieke opinie worden afgedwongen. Dat is de ware tragedie.